

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

73. ÅRGANG

21. JANUAR 1961

A V I N N H O L D E T : NR
SÅ ENKELT? (LEDER) - VÅR FØRSTE JESUITT - LITURGIEN
I VEKST - «LA DOLCE VITA» - HVA ER EN «TREDJE
ORDEN»? - LITTERATUR - BLIKK PÅ TIDEN - UTLANDET 2

NESTE NUMMER UTKOMMER 4. FEBRUAR 1961

KØBENHAVN — ROM — ASSISI
under katolsk ledelse.

30. april—18. mai (19 dager) 850 danske kroner.
3.—21. juli (19 dager) 850 danske kroner.
17. september—6. oktober (20 dager) 850 danske kroner.

Prisene innbefatter alle faste utgifter, også tysk sovevogn. Program og nærmere opplysninger fra reiselederen:

PASTOR D'AUCHAMP
Aakirkeby,
Danmark.

ST. SUNNIVA SKOLE

Innmelding av elever til 1. klasse høsten 1961 må skje innen utløpet av januar. Døpsattest må forevises.

INNBETALINGSKORT

er vedlagt dette nummer. Vi takker på forhånd alle som velvilligst vil benytte det, og betale kontingenten i begynnelsen av året.

St. Olavs eksp.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Josephs Institutt	}	Arendal
Vår Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Bergen
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Bergen
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke	}	Arendal
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Bergen
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hammerfest
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hønefoss
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikæls Kirke	}	Lillestrøm
St. Mikæls Prestegård		
St. Theresia kirke	}	Lillestrøm
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Tromsø
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 1. februar: Medlemmene tar del i andakten i St. Olavs kirke kl. 19.00. Deretter generalforsamling i foreningslokalet.

HVA ER UNDERFORSIKRING?

Hvis forsikringssummen er lavere enn verdien av Deres innbo risikerer De å ikke få full erstatning. La ikke dette hende Dem.

Gulli & Rokk

ASSURANCE

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00
OSLO

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 22. JANUAR (3. s. e. Epifani):
Ep. Rom. 12, 16—21. Ev. Matt. 8, 1—13. Mandag: Raymond, bekj. Tirsdag: Timoteus, bisk. og mart. Onsdag: Apostelen Paulus' omvendelse. Torsdag: Polykarp, bisk. og mart. Fredag: Joh. Krysolomus, bisk. og kirkelærer. Lørdag: Petrus av Nolascus, bekj.
SØNDAG 29. JANUAR (søndag Septuagesima): Ep. 1. Kor. 9, 24—27; 10, 1—5. Ev. Matt. 20, 1—16. Mandag: Martina, jomfru og mart. Tirsdag: Johannes Bosco, bekj. Onsdag: Ignatius, bisk. og mart. Torsdag: Kyndelsmesse. Fredag: Ferialdag. Lørdag: Andreas Korsini, bekj.
SØNDAG 5. FEBRUAR (søndag Seksagesima): Ep. 2. Kor. 11, 19—33; 12, 1—9. Ev. Luk. 8, 4—15.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
	OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.
St. Hallvards kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.30	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410	8.00 9.00	10.30
Vår Frue kirke, Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN, St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.30	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgar kirke, Kirkegaten 3, tlf. 24225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: Mariakapellet, Weidemannsgt. 3, tlf. 51650	—	10.00
LILLESTRØM: St. Magnus kirke, Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: St. Mikæls kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.45
STABEKK: Maria Kirke, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: St. Olavs kirke, Sandefjordgt. 1, tlf. 11949	—	10.45
St. Olavs kapell	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20221	6.15	—
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kirke, Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: St. Sunniva kirke, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 3066	—	11.00
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikæls kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år -
Kr. 9 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 159 86.

SÅ ENKELT?

Enkelte er aldri så høyrøstede og kategoriske som når de må tale om ting de ikke forstår. Når dette skrives, har Belgia og forholdene der dominert avisenes førstesider i flere uker. I de norske kommentarene til streiken dernede har der vært adskillig rart å lese — Belgia frembyr jo dette for oss nordboere nesten utenkelige: En arbeiderklasse og en fagorganisasjon som *ikke* er en eneste kompakt, avkristnet blokk, men er splittet temmelig nøyaktig på midten når det gjelder forholdet til kristendommen. Halvparten av arbeiderne i det sterkt industrialiserte Belgia mener faktisk at de kan og skal fremme sine klasse-interesser uten derfor å gi avkall på sin kristne tro. Dét er tydeligvis tungt å forstå på Youngstorget — det ligger så helt utenfor en vanlig norsk arbeiderleders horisont.

Norske sosialisters forklaring på dette «rare» fenomenet er som regel til det ytterste enkel, og innebærer ikke nettopp noen stor respekt for deres belgiske kamerater: I det demokratiske og høyt siviliserte Belgia, hvis folkeopplysning så vidt vi vet ikke står tilbake for vår egen, bøyer vel halvparten av arbeiderklassen seg uten å kny under et tyrannisk presteskap — i et land der den andre halvparten av arbeiderne lenge har ført en pågående kirkefiendtlig politikk.

Det vilt usannsynlige ved denne forenklingen synes ikke å ha slått dem. Norsk arbeiderbevegelses *grand old man* — redaktør *Martin Tranmæl* — tror øyensynlig at denne forklaringen overbeviser. Er det lenge siden han var i Belgia? Han skriver:

«Fagbevegelsen er delt: i en fri og demokratisk og en katolsk og avhengig som gjerne skilter med politisk nøytralitet. Slik som tilfellet er med alle utbryterorganisasjoner som er gule i kanten. Presteskapet passer omhyggelig på sin hjord hvor den enn beveger seg, men ikke så få av de katolske arbeidere har stilt seg solidarisk med sine streikende og kjempende kamerater.»

Belgia har vært hardt rammet de siste årene — det ulmer mange slags glør i asken: Motsetningen mellom de to rasene og sprogene, mellom et overbevist katolsk folkeelement i ekspansjon og en tildels avkristnet sydbelgisk befolkning på defensiven, kongehusets vanskelige stilling, den ydmykende og kostbare avviklingen av Kongo, omstillingen av landets økonomi fra en nokså hardkokt liberalistisk overflod til pinaktighet. Sammen kan de glørne tenne en brand som fører Belgia ut i anarkiet.

Den konservativt-liberale regjeringen landet nå har, og som avløste sosialistene i 1958, har lagt frem et strengt spareprogram som legger 2/3 av byrden på lønnsmot-tagerne — dvs. fortrinnsvis på arbeiderne. Det ser alt annet enn rettferdig ut, og en kan forstå og billige at arbeiderne — sosialister som katolikker — er fast bestemt på å avvise det.

I et gammelt og innarbeidet demokrati som det belgiske må dette — likesom hos oss — skje på én eneste måte: Ved å appellere til folket i valg. Bak regjeringen Eyskens står et folkeflertall, og det er dette folkeflertall som eventuelt må trekke regjeringens mandat tilbake — *ikke* gatens bataljoner.

Den sosialistiske fagorganisasjonen i Belgia tenker anderledes. Nå, som under kongekrisen i 1950, roper den uten betenkning steinkasterne, vindusknuserne og slåsskjempene frem i første rekke. Gang på gang har opp-tøyene under denne streiken, som forlengst har utviklet seg til en økonomisk katastrofe *større* enn tapet av Kongo, glidd ut av ledernes kontroll og har kostet menneskeliv.

De katolske arbeiderne har — med sine over 50 % av arbeidermassene — nektet å slå inn på denne desperate og udemokratiske presspolitikken, enda så uenige de er i regjeringens spareplan. Belgia er den internasjonale katolske arbeiderbevegelses vugge, og folk som kjenner til sosialisten *Paul-Henri Spaak* uten noensinne å ha hørt J.O.C.-pioneren *abbé Cardijn's* navn nevne, må ikke innbille seg selv eller andre at de virkelig kjenner belgisk radikalisme. Det er derfor et uvitende og grovt ensidig bilde *Martin Tranmæl* gir av situasjonen i Belgia når han skriver:

«Alt som er svart og reaksjonært, feigt og fryktaktig, har rottet seg sammen. Tidd og samtykket. Såleis har den liberale gruppen forstummet. De konservative fører ordet på de kapitalistiske makthaveres vegne og den katolske geistlighet trekker i snorene.»

Den faktiske situasjon er denne: I Belgia står de katolske arbeidere i dag på det levedyktige og ansvarlige demokratiske side — *mot* volds- og kuppmetoder som ikke blir mindre forkastelige enn de fascistiske fordi om de kommer fra venstre. Katolikkens politiske modenhet gir

VÅR FØRSTE

Samtale med pater

Hans curriculum vitae er unektelig noe utenom det vanlige — det er som om hans ennå ikke lange livstråd er vevd inn i noen av vår samtids mest tragiske begivenheter og dramatiske spenninger. Se bare:

Han er født i Táplánfa i Ungarn, ikke langt fra grensen mot Østerrike, i 1920. I 1939 — et skjebnesvangert år! — trådte den 19-årige Horváth inn i jesuittenes novisiat i Budapest. Etter to års prøvetid studerte han humaniora og retorikk i et år, og ble derefter sendt til Kassa — et sted som ligger i Tsjekkoslovakia, men dengang var ungarsk. Her studerte han filosofi i tre år, og var prefekt for et collegeinternat. Først i 1948 kunne han begynne sine teologiske studier, men i mellemtiden var meget skjedd. Ungarn var blitt trukket inn i krigen og i Tysklands nederlag, Horthy-regimet ble feid vekk i 1945 og landet okkupert av den røde armé. Både for ham selv og for hans foresatte sto det klart at før eller siden ville kommunistene slå til overfor kirken.

I november 1948 kom slaget. Jesuittene ble jaget fra sitt skolestikat. Pater Horváth fant ly hos sine hollandske ordensbrødre, og fortsatte sine studier i Maastricht fra 1949 til 1952. I det sistnevnte året ble han sendt til den gamle belgiske universitetsbyen Louvain og studerte økonomi og samfunnsvitenskap der i tre år.

I 1955 ble han utnevnt til professor ved en høyskole som utdanner sorte for statsadministrasjonen i Belgisk Kongo, i provinsen Leopoldville. Etter to år her, besøkte han noen måneder ungarske flyktninger i Sør-Afrika-Unionen, og iakttok rasespenningene der nede på nært hold. Så dro han tilbake til Belgia, og la enda et års studier til sin teologiske utdanning, hos jesuittene i Namur.

Fra 1958 til 1960 var han direktør for det ungarske kollegium ved universitetet i Louvain, der ikke så få ungarske studenter slo seg ned, etter revolusjonen i 1956. I denne tid gjorde han sine første reiser til de nordiske land og ble klar over de ungarske flyktnings status og muligheter i våre land. Og fra og med i fjor høst virker pater Horváth i vårt bispedømme som flyktningeprest — nominelt underlagt jesuittenes residens i Stockholm, etter som ordenen ennå ikke har grunnlagt noe eget hus i Oslo. Om noen skulle trenge å overbevises om at en slik grunnleggelse er ønskelig, er visst pater Horváth mannen: Her er ikke bare et religiøst alvor og en smittende energi, men også en sunn sans og et smilende menneskelig overskudd som straks kaller på ens tillit og sympati.

såvisst — på verdensplanet — ofte grunn til bekymring. Men det er et resultat av slett informasjon og tendensiøse kommentarer å tro at dette gjelder de katolske arbeiderne i Belgia.

HRM.

S tille og rolig, uten at justisminister Haugland har pålagt ham noen slags meldeplikt hos politiet, og uten at «Vårt Land» ennå har rukket å skrike opp om at nå! — nå raser vårt demokrati ut, har den første jesuitt begynt sin gjerning i Norge, — som flyktningeprest innen Oslo katolske bispedømme.

Pater Horváth mottar oss midt oppe i forberedelsene til et ungarsk program han og noen venner skal lage i Kringkastingen. Da han hører at det er et intervju det gjelder, ler han og sier «oh lå-lå!» — han ser ikke interessen. Men det gjør vi.

— Hvorfor er De kommet til Norge, pater Horváth? sier vi, og forsøker ikke å lyde som Fremmedpolitiet.

— Det er meget enkelt. Ungarerne her i landet trengte og ønsket en ungarsk prest. Den katolske biskopen her i Oslo ønsket det samme — norske myndigheter likeså. Altså — er ikke det tre gode grunner?

Der er smil i munnvikene — han kjenner vår Grunnlovshistorie. Fra sin observasjonspost i Belgia besøkte han Norden både i 1958 og 1959 for å gjøre seg opp en mening om hvordan det her gikk alle dem som oppstanden i 1956 rykket opp med roten. I fjor ble han slått av hvor vellykket kongressen for ungarske studenter i Norden var — Oslo hadde stor ære av det arrangementet.

— Og nå som Norge er blitt Deres eneste arbeidsmark, pater: Hva ser De som Deres viktigste oppgave her?

— Jeg er her først og fremst for å se til flyktingenes åndelige behov, men det fører selvfølgelig til at jeg må beskjefte meg med hele deres situasjon — alt henger jo sammen. Og her nytter hverken rapporter eller statistikker — ingenting kan erstatte den personlige kontakt.

FLYKTNINGEPSYKOLOGI

— Hør nå her! Pater Horváth lener seg frem og argumenterer med begge hender i livlig bevegelse: Noen må formidle ungarernes tilpasning til deres nye miljø, dersom den virkelig skal kunne lykkes. Jeg tror at vi her må satse på de intelligente ungarere som ikke bare kjenner og forstår sitt eget folks mentalitet, men også har forutsetninger for å verdsette dette nye miljøets verdier, og formidle disse verdiene til landsmenn som ikke uten videre kan gripe dem direkte.

Her har presten en mulighet for å hjelpe. Ser De — han blir akseptert av alle, som en som ikke går politiske ærender eller er en bestemt gruppes mann. Han kan møtes med tillit. Han unnslipper den mistenksomheten som er så forklarlig hos mennesker en har rykket opp med roten og søker å omplante.

— De mener at vi ikke-flyktinger kommer til kort her?

— Ofte, ja. Vi glemmer nemlig at en flyktning er ikke en emigrant.

Pater Horváth reiser seg og hamrer det inn i løse luften med hånden: — Fikk De tak i det? *En flyktning er ikke en emigrant.* Der har De en grunnlov som burde stå på veggen i hvert eneste hjelpekontor for flyktinger. De psykologiske følger av dette er nemlig avgjørende. Det er *nodtvungent* at han har reist fra sitt og sine. Glemmer man det, da brister tilliten. Inni seg selv har han aldri akseptert denne reisen fra hjemlandet. Kanskje vil han

JESUITT

Kálmán Horváth S. J.

akseptere det om ett, om fem, om ti, om tyve år. Kanskje aldri. For oss andre er saken så klar. Ikke for ham. Jeg vet om en russisk flyktning fra *tsartiden* — altså 1917 — som ennå ikke helt har pakket ut sine kasser, sin bagasje. Forstår De hva det røber?

— Og så kommer vi og puffer på dem?

— Ja. En kan forstå at det velmenende vertsvolket bare har én tanke: Integrasjon. Eller med andre ord: «Det er til beste for flyktningene selv at de fortest mulig blir som oss.» Mens det eneste virkelighetsnære er i hvert fall å begynne dette arbeidet ut fra denne kjensgjerning: Disse mennesker tenker ikke i første omgang på å bli som dere! Vi må altså akseptere at vi både må fremme integrasjonen og tillate dem å bevare sin ungarske egenart. Det er vanskelig, men jeg tror ikke det er umulig. Og det er i hvert fall det eneste realistiske.

— Hva er nå Deres konkrete målsetting i dette arbeidet, pater Horváth?

— Vel . . . jeg sier til meg selv: Du er her for å hjelpe til med å bevare disse menneskers *tro*, den som i landflyktigheten bare i enda større grad er blitt deres åndelige fedreland og sjelelige fristed. Du er her for å hjelpe til med å bevare deres *menneskelighet* og selvspekt — hele registeret. De må ikke bli åndelig og fysisk proletarisert og utstøtt i sine nye omgivelser. Disse to formål ser jeg som min hovedoppgave. I den utstrekning det er ønskelig og nødvendig for disse to formål, mener jeg det også er riktig å hjelpe til med å bevare det *ungarske særpreget* de bærer med seg hjemmefra: gemytt, sprog, kultur, osv.

PATERENS PROBLEMER

— Hva er det verste problemet De møter?

— Verste og verste! Der er så mange av dem. Et som dere alminnelige norske kanskje ikke alltid oppdager, er dette: En flyktning er så konstant utsatt for friksjon og slitasje at han alltid vil fristes til å slippe av på anstrenselsene og «tilpasse seg nedover». En ting er at mennesker som har forlatt alt og begynner på bar bakke må ta det de kan få, og at de i hvert fall forbigående ofte må kunne finne seg i å være sosialt i «underkant» av hva

For bare vel fire år siden: En blodig tragedie som tvang mange i landflyktighet.

kanskje noen av dem var før. Det går for øvrig oftest bra, litt oppe på stigen. Men det går slett ikke så bra lengst nede.

— Hva mener De nå?

— Jeg tenker blant annet på faren for at en del ungarske arbeiderungdommer, ulærte, men hederlige, ender på — hva er det dere kaller det — «Stripa»? At de altså ikke bare «rykker ned i klasse», men simpelthen detter ut av samfunnet, fordi deres «klasse» kanskje allerede hjemme i Ungarn var den minst bemidlede.

— Hva kan vi gjøre for å forhindre dette?

Pater Horváth lyser opp.

— Det *blir* gjort noe. Vi må selvfølgelig begynne med å samle dem i et miljø hvor de trives og finner støtte. Mens vi venter på et førsteklases ungarsk sentrum, som vi snart skal åpne her i Oslo, har jeg søkt å samle ikke så få i en klubb — forleden hadde jeg åtti fremmøtte. Snart slår vi større på, med en åpen lesesal, klubb- og møtelokaler, vaktmester og kontor for presten. Bare en slik ting som at her kan ungarske ungdommer være *vertskap* for sine norske venner og arrangere fellesmøter på egen grunn — skjønner De hva det betyr?

— Jeg aner det. Hvor kommer midlene fra?

— Alle kanter. Norsk-Ungarsk Forening, Kirkens Nødhjelp, Det Norske Flyktningeråd, Katolsk Flyktningehjelp og internasjonale instanser. Det er penger som *må* skaffes — alle kan jo se hva de utretter.

— De ser altså lyst på fremtiden?

Pater Horváth smiler.

— La oss si: Først og fremst av prinsipp. Forresten — de to årene jeg har fulgt utviklingen her på nært hold, har ungarnes kår stadig bedret seg. Det gjelder boliger, klær, mat, arbeidsmuligheter. Jeg vet at noen ser på ungarske arbeidere som ustabile. Mitt inntrykk er at både studentene og arbeiderne i det store og hele har strevet iherdig. Men selvfølgelig: Flyktningens uro i blodet og iveren etter å *gjenskape* seg en situasjon i et kappløp der de har startet for sent, gjør dem rastløse. De griper for fort etter en bedre jobb når den byr seg, og er jo heller ikke som regel bundet til noen særlig hjemstavn her i landet.

— Hva mener De om pater Pire's «Europa-landsbyer»?

— Jeg har stor respekt for mannens innsats, men er nokså skeptisk overfor prinsippet om å konsentrere flyktninger i egne «reservater».

— Jamen det er jo vesentlig «minus-flyktninger», uten overskudd til integrering.

— Riktig. Men en må gi dem sjansen — de må ikke bare sette seg ned og vente på døden, selvom omgivelserne er menneskeverdige. Jeg tror på en mellemting: Ikke total spredning, men en lindrig oppblanding med vertsvolket som tillater flyktningene å finne sammen i et fellesskap når og så lenge de ønsker det.

FRITT FRA LEVEREN

Med list og lempe og allehånde beroligende forsikringer lar den høflige pater Horváth seg manøvrere inn i et helt usminket svar på et spørsmål vi bør stille ham — for vårt eget beste:

— Hva er den mest iøynefallende *svikt* i vårt flyktningearbeide, pater Horváth? Vi vet vi er storartede og kjenner den behagelige varmen av vår glorie. Men nå vil vi vite: Hvor er det at vi etter Deres inntrykk kommer til kort?

Pater Horváth ser brydd i værelsets fire hjørner før han svarer.

— Ser De . . . ungarsk lynne innebærer en viss umiddel-

LITURGIEN I VEKST

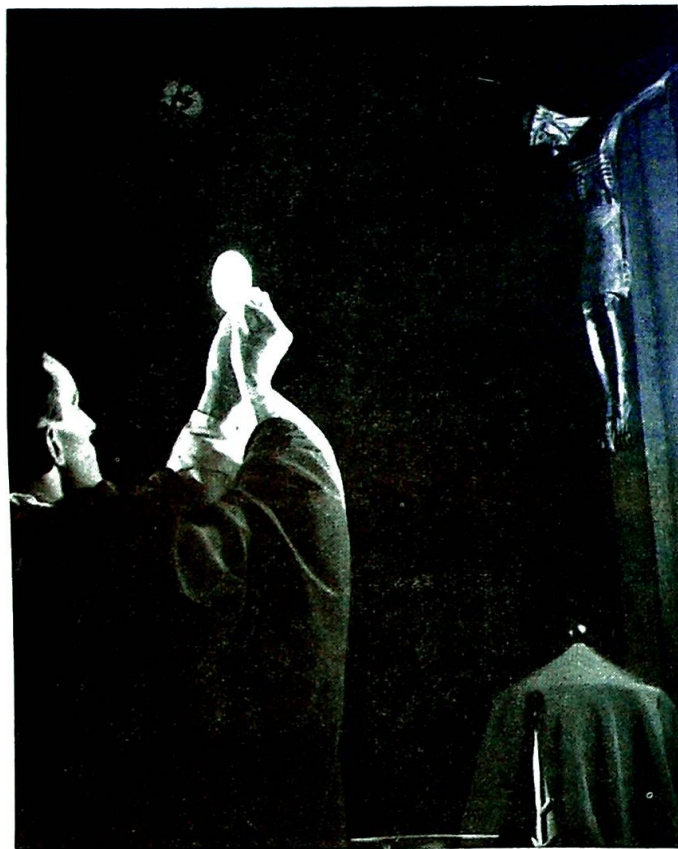
NYE BESTEMMELSER OM GUDSTJENESTEN

Frå 1. januar i år kan kirkegjengerne legge merke til en og annen forandring i den daglige liturgien. I alle fall én, som er umiddelbart påfallende: *Confiteor* blir ikke lenger gjentatt før kommunionen. Men for den som er til messe hver dag, og deltar i tidebønnene, vil en hel rekke andre forandringer også etterhvert bli merkbare. Det er nemlig blitt innført nye «rubrikker» — forskrifter — for hvordan liturgien skal feires i den vesterlandske (latinske) liturgien.

Med disse nye rubrikkene setter paven en foreløbig avsluttende strek for den rekken av liturgiske reformer som det siste tiåret har bragt. Først fikk vi påskevigilien tilbake; så ble hele den stille ukes liturgi tatt opp til revisjon. Og i overensstemmelse med det dekretet som kom for to år siden, foregår det nå i de aller fleste sogn verden over en stille utvikling hen imot en virkelig aktiv menighetsdeltagelse i messen. — De nye rubrikkene støper alle disse forskjellige reformene inn i en ny lovgivning, samtidig som de bringer en del nye detaljer. Men selv nå kan det bare dreie seg om en foreløbig avslutning. Det liturgiske reformarbeidet som er i gang krever på flere punkter en mer omfattende revisjon, mer radikale reformer. Å ta opp dette spørsmålet i sin fulle bredde vil imidlertid paven overlate til det kirkemøtet som trer sammen neste år. I mellomtiden var det nødvendig å få en oversikt og en forenkling av noe som var blitt et rent villniss av forskrifter.

Størsteparten av de nye endringene angår først og fremst rubrikkenes direkte brukere — geistligheten. Men det kan allikevel være nyttig å se litt på de *prinsippene* som ligger bak. Enkelte forbauses jo over at det kan være nødvendig med alle disse forandringene. De har nettopp funnet det velgjørende at Kirken hadde en kultus som sto *fast*, midt i en ellers kaotisk verden. Men da gjelder det å skille mellom det tidsbundne og det tidløse i liturgien. At den blir reformert er heller ikke noe nytt, det er tvert imot en nødvendighet som stadig på ny gjør seg gjeldende. En kan tenke på Pius V's reaksjon (på

1500-tallet) mot middelalderens overstrømmende fantasi på dette område, eller på Pius X's meget gjennomgripende reformer for femti år siden. Den nåværende reformbevegelsen er direkte i tråd med den sist nevnte. Hver tidsalder vil nødvendigvis sette sitt preg på gudstjenesteformen; litt etter litt sniker spesielle fromhetsformer seg inn og later som de er almengyldige. De *kan* bety en verdi-

bar, utvortes hjertelighet, — en slags aktiv, smilende imøtekommenhet som vi er vant til. Den ligger visst deres norske fjernt, — så føles miljøet og samkvemmet her fjernere og kaldere enn det egentlig er. Men husk at flyktningen er overfølsom, frossen. Vi ser den generøse materielle hjelp nordmenn yter, og er takknemlige. Men de spontant menneskelige tegn på sympati som vi er vant med, gir seg nok andre utslag her, for dem savner vi. En utleverer seg lite og skjuler sitt hjertelag her i landet. Flyktningen kan komme til å tvile på deres sympati, tross alle gavene. Han er usikker på andres velvilje fordi han føler seg til byrde, og ikke som en likestillet.

— Og myndighetene?

— Dem har jeg meget godt å si om. De er grundige, vennlige, hederlige.

Han slipper ikke med det. Vi tier utholdende, med fyllpennen klar.

Så må han til:

— Det svake punkt er den stakkaren som faller utenfor skjemaet — improvisasjonen i et knipetak er kanskje ikke deres sterke side?

Det hørbare, høflige spørsmålstegn til slutt mildner slaget: Der røk altså vårt berømte skippertak!

— Til slutt, pater Horváth: Har De merket noen motvilje her i landet fordi De var jesuitt?

— I den utstrekning det overhodet ble lagt merke til, har jeg møtt bare vennlighet og godvilje. Skriv det: Bare vennlighet og godvilje.

— Ja, for De vet vel at i norsk folketro er De en slags busemann?

— Ha-ha!

— Og den åpne latteren der må De legge av, pater. Her i landet vet vi nemlig godt at jesuitter ler ikke sånn!

— Ha-ha-ha!

— De må le avsides — mer fordekt. Skjevt, på en måte. Underfundig. Tvetydig. Eller enda bedre: De skal helst bare smile motreformatorisk og illevarslende!

Det nytter ikke. Der er pater Horváth — i åpenbar strid med et gravalvorlig passfoto han finner i en skuff — helt uforbederlig. Hvordan i all verden skal det så gå ham her i landet?

full forøkelse, en rikdom som må bevares. Men for en senere tidsalder, og ikke minst, for fremmede kulturer, som tenker i andre former, bruker andre symboler, kan de komme til bare å virke forstyrrende. En får ikke lenger øye på det vesentlige. Så må reformen komme for å skalle av alt det tidsbundne som ikke lenger har noe budskap til den nye tiden; en må gripe *bakom* disse formene i tid, og søke *under* dem, for å finne ut av, hva er det egentlig vi vil formidle med vår liturgi?

Liturgien er jo ikke noe annet enn den form som sakramentet, nådemidlet, blir klædd i. Blir liturgien oss fremmed og fjern, blir sakramentet det også. Sakramentet er til for menneskets skyld; så er liturgien det desto mer, ingen av dens former kan sees på som absolutte, som for enhver pris må beholdes.

Kirkeåret er bygd opp omkring *påskan*, oppstandelsemysteriet, med dens naturlige utfoldelse i *pinsen*. Så har *julen* naturlig føyd seg inn. Men i tiden før Pius X's liturgiske reform var det nesten ingen ting igjen av kirkeåret. Helgen- og votivfester av alle slag hadde breiet seg ut på bekostning av de sentrale kristne mysterier; det var så vidt de tre hovedfestene holdt hodet over vannet. I de nye rubrikkene er det selvfølgelig ikke tale om å avskaffe helgenfestene. Men enkelte av dem kan med fordel oppheves, og det er normalt at deres betydning reduseres til fordel for det som virkelig er sentralt for alle kristne over alt i verden. Fra nå av vil ikke bare selve de store høytidene, men også de som forbereder dem, advent og faste, få den plass som tilkommer dem i liturgien. Og på samme måte med *søndagen*, som jo er den ukentlig til-

bakekommende påske: Oppstandelsens dag. Den vil ikke lenger kunne forsvinne bak en eller annen helgen uten i helt eksepsjonelle tilfelle, og bare noen få fester av høyere rang kan få selv hverdagsmessene i fastetiden til å vike. Dette vil gi hverdagens kirkegjengere en atskillig større mulighet enn før til virkelig, ved hjelp av Kirkens liturgiske tekster, å forberede seg gjennom botens tid til å feire *påske*.

At liturgien er til for mennesket betyr også at den er *misjonerende*. Derfor vil vi også i en ikke altfor fjern fremtid oppleve at den tilpasses de forskjellige kulturformer i atskillig større grad enn tilfellet er nå. De nye rubrikkene tar et første forsiktig skritt i den retning: Biskopene får tillatelse til å endre de liturgiske farver der det er nødvendig for å samsvare med de lokale tradisjoner. Når hvitt er *sorgens* farve i Kina, har det måttet virke underlig at den kristne kirke brukte den på sine største gledesfester! Likeledes kan bededagene — «gangdagene» nå flyttes til det tidspunkt som er naturlig i hvert land. Men her kan det sikkert ventes nye viktige initiativer fra kirkemøtet, — hvor spørsmålet om liturgien på folkesproget bl. a. kan ventes livlig diskutert.

Annetsteds gir vi en liten oversikt over de endringene som enhver bruker av en messebok kan ha nytte av å vite om.

KATOLSK FORUM

åpner sitt første semester i 1961 den 7. februar. Fullstendig program kommer i neste nr. av «St. Olav».

I. Forandringer i messen.

Trinbønnen bortfaller hver gang en seremoni er gått umiddelbart forut for messen. F. eks. 2. februar (lysvigselen), askeonsdag (askevigselen), palmesøndag (palmevigselen).

Man resiterer ikke lenger Confiteor påny for kommunionen. Det vil si at folk må passe på å komme frem til kommuniensbenken med en gang klokken ringer — og at de er så tidlig ute at de virkelig er med i syndsbekjennelsen der den hører hjemme: i begynnelsen av messen!

Messen avsluttes med *Benedicamus Domino* bare i de tilfelle der en prosesjon umiddelbart skal følge messen. I så tilfelle bortfaller velsignelsen og det siste evngelium. Ellers avsluttes messen alltid med *Ita missa est*.

II. Helgenkalenderen.

Enkelte helgenfester er helt avskaffet; andre er redusert til bare kommemorasjon (ihukommelse). Det gjelder dels slike fester som forekom «dobbel opp», dels slike som har en alt for usikker historisk opprinnelse,

UTDRAG AV DE NYE RUBRIKKER

eller fester av altfor lokal karakter. Her kan vi også sannsynligvis vente en mer gjennomgripende revisjon.

Avskaffet er følgende:

- 18/ 1: St. Peters stol i Roma. Festen 22. februar kalles, som den opprinnelig het, St. Peters stol.
- 28/ 4: St. Vitalis.
- 3/ 5: Korsets gjenfinnelse. Den egentlige festen feires 14. september under titelen «Korsets opphøyelse», til minne om innvielsen av Den Hellige Gravs Kirke i Jerusalem i 335.
- 6/ 5: St. Johannes ved den latinske port.
- 8/ 5: Erkeengelen Mikael's åpenbaring.
- 3/ 7: St. Leo II.
- 13/ 7: St. Anacletus (identisk med Cletus, 26. april).
- 1/ 8: St. Peters lenker.
- 3/ 8: Gjenfinnelsen av St. Stefanus.

Til kommemorasjoner reduseres følgende:

- Fredag før pasjonsøndag: Marias syv smerter.
- 23/ 4: St. Georg.
- 16/ 7: St. Alexius.
- 8/ 8: Ss. Cyprianus, Largus og Smaragdus.
- 17/ 9: St. Frans' sårmerker.
- 20/ 9: St. Eustachius.
- 24/ 9: Vår Frue «av Nåden».
- 29/12: St. Thomas av Cantenbury — for å gi plass for julens oktav; av samme grunn også:
- 31/12: St. Silvester.

Samtidig innføres to nye fester:

- 17/6: St. Gregor Barbarigo, biskop og bekjenner.
- 23/10: St. Antonio-Maria Claret, biskop og bekjenner.
- Endelig flyttes St. Ireneos fra 28. juni til 3. juli, og St. Jean-Marie Vianney fra 9. til 8. august.

„LA DOLCE VITA“

en film om en verden uten nåde

Av

PATER MARTIN DROUZY

I alle sine filmer skildrer *Federico Fellini* en viss livslede. Han beskjeftiger seg særlig med de mennesker som ikke har fått noen riktig start i livet, enten fordi de bærer på en uavrustelig kjedsomhet («I vitelloni»), eller fordi de tar sin tilflukt til slyngelstreker («Krapyl») eller dagdrømmer («Lo sceicco bianco»). Hans personer er mennesker som aldri har forstått spillets regler, eller som har manglet mot til å etterleve dem — han viser oss dem som fusker med livet. Og etter den legemlige tretthet han skildrer i sine første filmer er han gått over til å beskrive *sjelens* tretthet, den indre håpløshet og tomhet. De eneste lyspunkter her er *Cabirias* usedvanlige vitalitet («*Cabirias netter*») og frem for alt *Gelsominas* enkle og dypsindige livsfilosofi («*La Strada*»).

Hittil har altså *Fellini* nøyd seg med å vise oss den åndelige misére hos dem som er gått til bunns i samfunnet — slynglene, de arbeidsløse, de småprostituerte. Med sin siste film «*La dolce vita*», skifter han imidlertid miljø, og viser oss med vilje den samme åndelige tomhet — og en enda større moralsk forkommethet — blant suksessjournalistene, de feirede intellektuelle, filmstjernene og blant ansatte aristokrater. Og samtidig med at han skifter miljø, skifter han også fremgangsmåte. Der er kritikere som har bebreidet ham at manuskriptet til «*La dolce vita*» var for løst konstruert. De har ikke innsett at denne filmen slett ikke er laget over noe enhetlig manuskript, men består av en rekke innbyrdes uavhengige scener som bare bindes sammen av hovedpersonen *Marcello*. Hvorfor? Fordi denne filmen er en *reportasje*. Det er ikke en historie *Fellini* vil fortelle oss den gang. Han vil vise oss den nakne virkelighet. «*La dolce vita*» er ikke en spillefilm — det er en dokumentarfilm.

Derfor har *Fellini* foretrukket å la faktiske romerske aristokrater spille i denne filmen. Hva gjør det så at han — som en kritiker innvender — «har stilt flere av dem i gapestokken, og at noen ikke på forhånd visste hva de medvirket i». Det viktigste for filmen er at de er der. *Fellini* kunne godt ha betalt statister for å spille de mindre tiltalende roller. Men han har ikke gjort det. Årsaken er enkel: Han ønsket å lage en film som var en rapport, et vitnesbyrd om tingene slik som de faktisk er, — et dokument som var like saklig som en vitenskapelig film. De få profesjonelle skuespillere som medvirker lar han alle spille — seg selv. Dette er innlysende når det dreier seg om *Anita Ekberg*, denne barnaktige og lune-fulle filmstjernen som jages av fotografene. Men det sam-

me gjelder også den mannlige hovedrollen, spilt av *Mastroianni* (som også i virkeligheten heter *Marcello*), og muligens også *Alain Cuny* — den intellektuelle esteten. Mer eller mindre spiller de alle sammen sitt eget jeg. Det vil jo si at de slett ikke spiller, men viser seg frem slik de er.

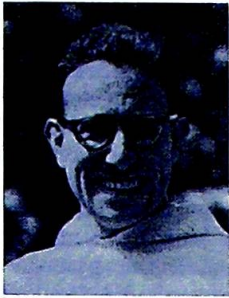
Og så må man ikke komme og si at hva *Fellini* her fremstiller er overdrevet og ikke stemmer med virkeligheten. Vi vet jo godt at det gjør det. Under filmfestivalen i Cannes ble nettopp *Mastroianni* spurt om han ikke syntes scenen med de forslukne pressefotografene var en god del overdrevet. «De kan jo bare se på strandpromenaden,» svarte han — og ganske riktig: Der sto de i kø omkring en filmstjerne i badedrakt!

I en av filmens scener — kanskje den motbydeligste av dem alle — ser vi hvordan en flokk fotografer omringer en kvinne og forteller henne at hennes mann og barn er omkommet, forat de kan få et bilde av hennes første tårer. Nettopp i den uken da filmen første gang ble fremvist i Cannes var der en fyrste som ble drept ved en ulykke. Fotografene stormet inn på hans svigermor, som nettopp da oppholdt seg i byen, for å meddele henne hva som var skjedd og for å få noen interessante blinkskudd av hennes første reaksjon!

Å nei — det er ikke overdrevet, det som *Fellini* holder frem for oss. Det er vel nå ikke den avisleser som ikke er blitt foret med «*Montesi-saken*» — historien om den unge italienske piken som en morgen ble funnet død på en strandbredd. Ved politiundersøkelsen kom det for dagen at hun var død etter en utsvevende rangel i en villa der hun hadde vært sammen med medlemmer av noen av Roms fornemste og mest ansatte familier. Det foregikk i Italia. Det kunne like godt ha skjedd i Paris — eller i Stockholm. Avisene er hver dag fulle av disse skandalehistorier som slukes av titusener på veien hjem fra arbeidet — se i trikkene og bussene!

Man må heller ikke komme og si at det ikke angår oss, når *Fellini* skildrer en liten flokk abnorme og degenererte aristokrater som lever på den aller ytterste kant av samfunnet. Det er nemlig ikke en bestemt klasses *privatliv* han vil sette i gapestokken. All den forargelse han viser oss er noe *offentlig*. Hans film er snarere en sint protest mot sensasjonspressens *utnyttelse* av disse gemenheter, enn et angrep på en bestemt moral eller mangel på moral. La oss ikke være fariseere: Medskyldige i disse skandalehistorier er vi såmenn alle sammen i den utstrekning som

OLCE VITA“ -

Den store italienske regissøren Federico Fellini's siste film, som nå også er kommet til Oslo, har overalt vakt de mest motstridende følelser og reaksjoner. Den skildrer livsleden og utsvevelsene i et bestemt overklassemiljø i Roma, og er kanskje den mest virkningsfulle fremstilling av syndens og «verdens» håpløse og nedtrykte kjedsomhet som noen sinne er fotografert.

Overalt har filmen møtt en nyfiken interesse for det pikante — og atskillig forargelse hos moralister. Pater Drouzy, som er dominikanernes prior i København, hører til dem som mener, at snarere enn å forarges, bør en søke å forklare publikum hva Fellini faktisk ønsker å si med sin film — at den også er en flengende kritikk og en bitter anklage som har en profetisk voldsomhet.

vi interesserer oss for dem. Fellini's film gjør oss skamfulle over denne medskyldighet — den tvinger oss til å dømme oss selv.

Nettopp i dette består den åndelige verdi ved «La dolce vita». For om filmen er et dokument, så nøyer ikke Fellini seg med å dokumentere — han sikter samtidig mot vår samvittighet og viser oss det onde som ondt. Fra alle sider har han fått høre at filmen var for lang. Men den måtte være så lang. Den skulle nemlig ende med å fremkalle en nesten fysisk vemmelse i oss som ser den — en kvalme over all den usselhet og gemenhet vi har fått se. Når vi går ut av kinoloalet som fra et mareritt eller et besøk i helvete, så stemmer det med Fellinis mening.

Federico Fellini går imidlertid lenger enn som så. Han viser oss ikke bare moralsk fordervelse. Han viser oss også at selve troen er blitt forvrengt. Og her ligger denne filmens kristne betydning.

Allerede fra filmens første bilder av, står vi ansikt til ansikt med dette forfall. En umåtelig Kristus-figur med utbredte armer transporteres hengende under et helikopter og dingler frem og tilbake mellom himmel og jord. Under transporten gir flygerne seg tid til å gå lavt ned over en terrasse der noen unge piker tar solbad — der hilses og viftes og ropes. Hva er nå meningen med disse bilder? De er en latterlig parodi på dommedag: «Da skal Menneskesønnen komme til syne på himmelens skyer...» — de avslører for oss hvor dypt vi er sunket i vår mangel på respekt for det hellige. Denne latterlige visitt, svevende hen over Rom, er alt hva den overflatiske og forløyede verden som ligger utbredt for våre øyne har gjort seg fortjent til.

Efter som filmen fortsetter, ser vi alle mulige erstatninger for troen defilere forbi, og Kristi spørsmål i Evangeliet: «Vil Menneskesønnen ennå finne troen på jorden når han kommer?» blir mer og mer levende i vårt sinn. For hva er denne tro blitt til? Et slags kollektivt hysteri som noen falske åpenbaringer av Jomfru Maria får til å bryte løs, og som piskes opp og utnyttes gjennom oppreklamering i TV og radio. Der er dyrkelsen av filmstjernen, som man ser henne løftet opp til templets tinde (Anita Ekberg i Peterskirkens kuppel!), hvorfra hun skuer ut over alle jordens riker som ligger utstrakt for hennes føtter. Der er den rent estetiske religiøsitet hos den intellektuelle, som spiller orgel — i en tom kirke. Der er den rent konvensjonelle og ytre fromhet hos aristokra-

Selve troen er blitt forvrengt: Sensasjon i stedet for sannhet.

ten som tidlig om morgenen — efter en natt i utsvevelser — likevel går til messe med sin mor. Og der er ikke minst — som et siste skritt på veien til den fullstendige fornedrelse — den spiritistiske seanse og påkallelsen av ånder midt i den uhyggelige natt i det forfalne slott.

I en slik åndelig tomhet er det ikke merkelig at disse mennesker slett ikke legger merke til det som vi — tilskuerne — finner iøynefallende: At dette misfoster av en fisk som man en vakker morgen trekker opp av vannet — som Wilma Montesis lik ble trukket opp — den er selve bildet på hva de selv er blitt til. Det er nemlig levende døde fisken stirrer på, med sitt grønne, uhyggelige øye.

Hele Fellinis film virker således som en advarsel. Den er negativet til en kristen film — en skildring av hva verden er uten troen. Fellini har selv sagt: «En må være både døv og blind dersom en ikke merker det brennende ønske om frelse som går igjennom hele min film. Den roper om hjelp. Og dersom en ikke hører dette rop, så er det hverken min feil eller min sak!»

Som hans vane er, kommer Fellini bare med antydninger. Han forsyner oss med stoff til ettertanke. Han finner spontant tilbake til profetenes sprog — ikke minst til forbannelsen. Hans film er en dommedagspreken. La oss enda en gang lese Esaias ord, der han beskriver disse Sions døtre «som går med kneisende nakke og kjæle blick og med raslende ankelkjeder...», eller Amos' forbannelse mot Samarias sanselige kvinner, der han kaller dem «Basans kjøer, som undertrykker de ringe, knuser de fattige og byr sine herrer: Gi hit — så vi kan drikke!» Disse store røster fra Israel står ikke på noen måte tilbake for realismen og det dystre i en Federico Fellinis bilder.

Men like lite som profetene smeller Fellini døren igjen til dette sitt helvete. Hans forbannelser stilner og mildnes

Hva er en «tredje orden»?

Av
PATER
THORALF
NORHEIM

I Frankrike og Danmark er det nylig utkommet nye håndbøker for dominikanernes tredje orden som igjen gjør det aktuelt å svare på et spørsmål som ofte stilles av unge og eldre katolikker: Hva er egentlig en «tredje orden», og hva vil det si å tilhøre, f. eks. fransiskanernes eller dominikanernes tredje ordener? Mange er vel klar over at de finnes også i de nordiske land, der hvor disse ordenssamfunn er representert, men de har jo ikke så mange medlemmer, og fører stort sett en nokså tilbaketrukket tilværelse på våre breddegrader. Det er derfor forståelig at det ikke så ofte blir anledning til å sette seg inn i hva det innebærer at f. eks. fransiskanernes og dominikanernes ordenssamfunn er delt opp i tre grupper eller «ordener» og hva «tredje orden» står for.

Spørsmålet har stor interesse også i dag, og også i vårt land. Det er en historisk kjensgjerning at de nevnte «tredje-ordener» helt fra deres innstiftelse i det 13. århundre og opp gjennom tidene har gjort seg sterkt gjeldende, religiøst og sosialt, i mange land, og at de fikk en betydning som vanskelig kan overvurderes.

Betegnelsene «første», «annen» og «tredje» orden innenfor ett og samme ordenssamfunn stammer visstnok fra fransiskanerordenen. Den gruppe av unge menn som samlet seg om Frans fra Assisi med ønsket om å forlate verden og leve et ordensliv under hans ledelse, kom til å utgjøre «første orden» i det nye samfunn. «Annen orden» ble betegnelsen på den kvinnelige gren av ordenssamfunnet, den som begynte med den hellige Clara og de fromme kvinner som samlet seg om henne for også å leve et ordensliv i den samme ånd. Imidlertid fantes det mange, både menn og kvinner, som hadde et sterkt ønske om å arbeide sammen med den hellige Frans, uten at de derfor hadde kall til å forlate verden og sine gjøremål der. For alle disse ble «tredje orden» innstiftet. I den

plutselig i barmhjertighet. Det siste bilde i «La dolce vita» — det er den unge piken som smiler. Hvem er hun? Tilsynelatende bare barndommens renhet og smilende håp. Hun vinker med hånden og kaller på Marcello. Men der er for meget larm — han forstår ikke hva hun vil si ham. Han kan ikke komme over til henne, fordi det renner en vannstrøm mellom dem. Så slutter han seg igjen til det triste følget av levemenn som er hans vante selskap.

Men den vesle jenten fortsetter å smile. Den visshet blir tilbake, at der ennå ihvertfall, ett eller annet sted på jorden finnes en liten vakker, ren og ukomplisert pike som vinker til oss. For hennes og hennes smils skyld kan visst allting ennå reddes...

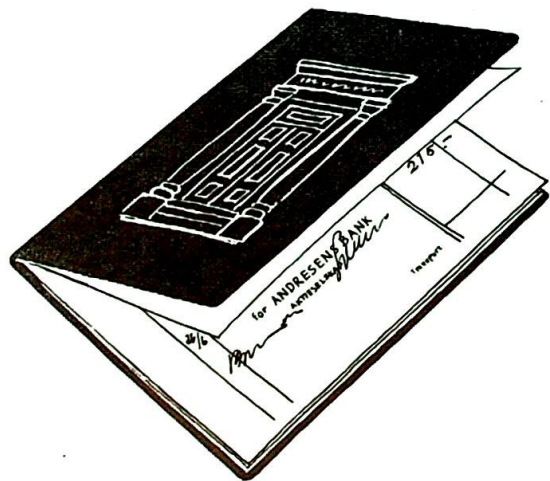
skulle kallede legfolk også få anledning til å leve et ordensliv, preget av den ånd som var et særkjenne for de ordenssamfunn den gikk ut fra.

De nye håndbøker for dominikanernes tredje orden gir presise opplysninger om hva et slikt ordensliv innebærer, og de fleste av dem kan sikkert mer eller mindre tilpasses f. eks. fransiskanernes tredje orden. Disse ordenssamfunn er jo fra samme tid og ble preget av mange felles idealer.

De som står tilsluttet dominikanernes tredje orden blir karakterisert på følgende måte: De er legfolk, gifte eller ugifte, som uten forbehold fyller sin plass i samfunnet. Deres spesielle oppgaver i Kirken består i å støtte og utbre Ordenens apostoliske virksomhet. Det gjør de ved f. eks. å påta seg oppgaver som passer bedre for legfolk enn for prester og søstre. Åndelig støtter de Ordenen ved sin offervilje og sitt bønneliv, praktisk ved å yde hjelp til forskjellige tiltak, intellektuelt ved å klargjøre legfolkets særlige problemer i lys av evangeliet, og materielt hver etter sin evne.

Det som særpreger en tertiar og som gjør tredje orden forskjellig fra andre katolske foreninger og organisasjoner, er at man avlegger løfter om å leve etter en bestemt regel, som naturligvis er tilpasset livet i verden. Man forplikter seg til daglig å be de såkalte «tidebønner», som forøvrig i innhold kan variere etter ens muligheter. I dag utgis det forkortede breviarer på morsmålet beregnet på legfolk (danskene har nettopp fått sin utgave),

Ved DÅP eller
KONFIRMASJON

En BANKBOK er
DEN BESTE GAVE

ANDRESENS BANK
AKTIESELSKAP
OSLO

og slike utgaver er selvfølgelig til stor hjelp. Tidebønnene kan imidlertid også erstattes av rosenkransen. Så skal dominikaner-tertiaren, i Ordenens ånd, vise iver og hengivenhet i studiet av Guds ord. Egnede bøker som krever ettertanke og virkelig blir til næring for sjel og sinn skal studeres, og selvsagt må den hellige Skrift, ved siden av Kommunionen, være en daglig føde.

Til et ordensliv hører også en viss askese, som især ytrer seg som et brudd med verdens ånd. Hvis man p.g.a. den stilling man inntar i samfunnet, må delta i et utpreget «verdslig» liv, må man allikevel gjøre sitt til at noe av Guds godhet og kjærlighet følger med. Hjertets renhet må vernes om.

En dominikaner-tertiar har også et utpreget apostolisk ansvar, som bl. a. bør vise seg ved at man deltar i en eller annen form for katolsk aksjon.

Tertiarene betrakter seg som brødre i en helt spesiell betydning. De danner broderskaper hvor en felles ånd gjør seg gjeldende, den samme som hersker i hele ordenen. Denne ånd er imidlertid ikke sekterisk, men katolsk, for man er seg bevisst at i Kirken finnes det en rekke «åndelige familier» som utfyller hverandre, og at enhver har rett til å søke den som han føler seg kalt til.

Hvordan kan man avgjøre om man har et kall til å bli medlem av en tredje orden? To tegn kan nevnes: at man føler et oppriktig ønske om å gjøre alvor av kristendommens fullkommenhetskrav, og at man har en begrunnet forkjærlighet for den orden det gjelder. Gjelder det fransiskanerordenen, vil Frans' hellighet og hans fattigdomsideal bli avgjørende. Gjelder det dominikanerne, vil man først og fremst spørre etter en urokkelig tillit til

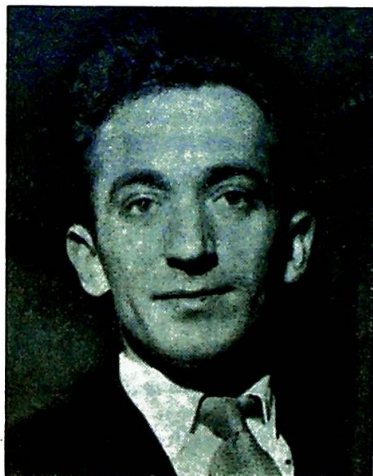
kristendommens sannhetskrav og etter et brennende ønske om at denne sannhet må bli kjent og elsket. Novisiatet vil så avgjøre om man har funnet det rette. Det er neppe tvil om at tertiarene har en stor oppgave i vår moderne verden I dag er legmannsapololatet i skuddlinjen av mangfoldige grunner som det ikke er nødvendig å minne om her. Medlemsskapet i en tredje orden vil knytte legmannens ansvarsfølelse til en sterk forankring i de gamle ordeners erfaring og gjennomprøvede idealer. Det er heller ingen tilfeldighet at de siste Paver har anbefalt unge mennesker som uten å ha klosterkall lengter etter et dypt åndelig og alvorlig kristent liv, å forsøke om ikke medlemsskapet i en tredje orden er det svar Gud gir til deres oppriktige søken.

RADIO VATICANA

sender ukentlig et norsk program — søndag kveld kl. 21.30 til 21.45 over 7280 kc/s - 41,21 meter, 9646 kc/s - 31,10 meter og over 1529 kc/s - 196 meter på mellombølge. Programmet består av nyheter og kåseristoff fra den katolske verden. Hallomann er stud. theol. Erik W. Strøm.

Onsdager kl. 21.30 til 21.45 bringer Vatikanet vekselvis danske og svenske sendinger på samme bølgelengde.

NYE BØKER

André Schwarz-Bart.

*André Schwarz-Bart:
Den siste rettferdige.
Cappelen. 1960.*

En ung forfatter som visstnok skal være representativ for vår tid, har uttalt om en av sine bøker som nylig forelå på norsk, at den ble skrevet «fra daggry til solnedgang». Fire år brukte André Schwarz-Bart på sin første bok. Resultatet ble «Den siste rettferdige».

Mon tro om man ikke vil bli støttet av historiens dom når man spør at dette verk vil komme til å leve lenge, lenge etter at verden har glemt det meste av all den uvesentlige og overflødige skjønnlitteratur som for tiden blir begått mellom daggry og solnedgang. Ikke på grunn av et særlig artisteri i stil og komposisjon eller fordi den introduserer noe nytt i romanens psykologi, men i kraft av dens ekte og uhyggelige autentiske karakter.

Dette er mer enn skjønnlitteratur, dette er historisk virkelighet, avdekket i all sin nakne, ufattelige uhygge av en forfatter som smertelig har sett den og levet den.

«Den siste rettferdige» er et epos om lidelse, en krønike om Israels ulykkelige skjebne. Ved å følge slekten Levys historie, skildrer den jødefolkets tunge vandring gjennom tidene. Den tar sitt utgangspunkt i en historisk begivenhet i 1185 da Levyenes stamfar Rabbi Yom Tov, som var en av de 36 Rettferdige som i følge talmudisk tradisjon til enhver tid lever på jorden og bærer verdens lidelser på sine skuldre, dreper over 200 jøder og seg selv for at de ikke skal falle i de kristnes hender. — En i jødernes øyne «liten episode i en historie som er overlesset av martyrer». — Etter å ha berettet om Yom Tovs etterkomere, som Gud skjenker en Rettferdig i hvert slektledd, fra martyrium til martyrium ned gjennom århundrene, munnar boken ut i en mer inngående skildring av Ernie Levy — han som først trer frem som en sann Rettferdig, den siste, da han står sammenklemt mellom kvinner og barn i et gasskammer i Tyskland . . .

Det finnes partier mot slutten av boken, der det virker som om forfatteren kjemper med hvert ord for å få uttrykt den grufulle virkelighet han ser inn i. Et sted synes hans visjon å bli så overveldende for ham at han nesten ikke klarer å fastholde den: Og det skjer at han et øyeblikk bryter ut og i fortvilelse henvender seg direkte til leseren før han klarer å fortsette: «Jeg er så trett at pennen ikke lenger kan skrive. Menneske, ta dine klær av, dekk ditt hode med aske, løp ut på gatene og dans, grepet av galskap.»

Vel er det sant, som pater Thomas Patfoort fremholdt i sitt foredrag om boken i Katolsk Forum, at Schwarz-Bart ofte kommer til å forveksle kristenhetens forhold til jødene gjennom historien med *kristendommens*, som

BLIKK på TIDEN

KORK PÅ SALTØSSEN

■ Norsk protestantisme er en underlig blanding av lytende åpenhet og mistenksom isolasjonisme. Begge de to tendensene har nylig gitt seg karakteristiske utslag når det gjelder forholdet til kulturlivet. I det «åpne» ukeskriftet «Vår Kirke» (7. januar) gir formannen i styret for Norsk Kirkeakademi, kallskapellan Georg Hille, denne definisjon av virksomheten ute på foredragssentret Fredriksborg: «En institusjon som i troskap mot Den norske kirkes arv og bekjennelse og ut fra ønsket om å tjene kirke, kultur og samfunnsliv, søker å komme i kontakt med de forskjellige grupper av mennesker og med deres problemer, å få i stand en konfrontasjon mellom grunnleggende menneskelige spørsmål og Guds Ord, å muliggjøre en åpen samtale hvor alle parter regner med å møte sann innsikt og berettiget kritikk.»

På dette vel gjennomtenkte grunnlag er der i de siste fire årene skapt en kontaktflate mellom kristendom og «profant» kulturliv som bør glede alle kristne her i landet, uansett konfesjon.

Vi er imidlertid ikke så sikker på at det gleder alle. På «vekkelsesfløyen» i norsk protestantisme foretrekker visst fremdeles mange å gjemme seg på bedehuset. Det har programsekretær Sverre Tinnå i Fjernsynet fått føle. Som teolog og ansvarlig for religiøse programmer har han — gjennom Kristelig Pressekontor — søkt å skape forståelse for en kristen innflytelse og innsats i denne opinionsfaktoren, som nå erobrer vår befolkning med jet-fart. Det er visst ikke lett. I den vestlandsk-pietistiske avisen «Dagen» vil man øyensynlig ikke begripe hva det dreier seg om:

«Denne form for argumentasjon er i og for seg ikke ny. Fra tid til annen har enkelte «kulturpersonligheter» sterkt fremholdt at kristenfolket må slutte opp om f. eks. teater og kino for å gjøre sine interesser gjeldende. Men det er første gang argumentet er anvendt for fjernsynet. Og i virkeligheten er det en ny og oppsiktsvekkende opplysning at norsk fjernsyn vil engasjere seg i livssynskampen. Spørsmålet er bare på hvilket grunnlag dette engasjement skal skje. Her foreligger nemlig flere muligheter.

Kan vi da forstå Sverre Tinnå slik at norsk fjernsyn i sin kamp om sjelene vil bygge på kristen tro og moral og ta konsekvensene av en slik holdning? Vil norsk fjernsyn på dette

grunnlag tre fram til vern om det kristne miljøet og fremme kristen tro, guds frykt og livsstil? Og vil norsk fjernsyn gjøre dette på en slik måte at det som derved bygges opp, ikke blir revet ned og latterliggjort i andre sendinger?

Hvis så er tilfelle, er det sikkert mange som vil ta sine meninger om TV opp til ny vurdering.»

Det er en tankegang som visst ikke kan forestille seg noen mellomting mellom det å dominere — og det å holde seg borte i fornem forakt. Men kristendommens kår er *saltets* og *surdeigens* kår; dvs. *nærværets* løfterike mulighet. Det innebærer ganske visst krav til konsentrasjon, overskudd og kvalitet som kan skremme noen og hver. Men det er en utfordring som alltid har møtt kristenmennesket. En kristendom som i livsangst og pessimisme *flykter* fra disse kår, vil jo også ikke-kristne kunne gjenkjenne som et salt der har mistet sin kraft. Evangeliet gir det saltet en hård skjebne.

DET NYE HJERTELAG

■ Det er ikke mange bokskatter som er bevart fra den katolske middelalder her i landet. «Passio Olavi», erkebiskop Eystein Erlendssons betagende legendesamling om Olav den Hellige, er en av dem, og i «Morgenbladet» (13. januar) skriver professor Eiliv Skard, hvis innsiktsfulle kjærlighet til dette legendeverket er av gammel dato, en god og fengslende kronikk om det. Under sin konvensjonelle form har «Passio Olavi» bevart friske og levende glimt av kristendom og hverdagsliv i dattidens Norge — det har vært sagt med rette at med denne bok rykker for første gang den alminnelige folkets mann inn i vår litteratur: Alle de nødstedte småkårsfolk og hverdagsmennesker som ba om helgenkongens forbønn — og ble bønnhørt.

Professor Skard har også en særlig evne til innlevelse når det gjelder de nye verdier som det kristne kulturmonstret bragte inn i vår norrøne tilværelse:

«Det som Passio Olavi gir oss et helt pålitelig vidnesbyrd om, er de idealer som hersket i den norske kirke på 1100-tallet. Men at kristendommen med sin forestilling om alle mennesker som Guds barn straks måtte føre til et nytt syn på menneske og menneskeverd, kan neppe være tvilsomt. Et ansvar av ny art legges på de styrende, enten de er geistlige

Eiliv Skard — han forstår middelalderen.

sådan. Det gir oss rett til å ta forbehold overfor enkelte av forfatterens påstander. Men det gir oss ikke rett til å la være å bøye våre hoder i skam på vegne av de mennesker som gjennom tidene med korset i hånden har gjort seg skyldig i antisemittismens galskap. Det er skampletter på kristenhetens kappe som vi vanskelig kan vaske vekk. Vi har bare ett forsvar. Det ligger i realiseringen av kristendommens sanne budskap, kjærlighetens budskap.

N. H.

En perle

«Prinsessen i det fjerne.»

Den franske lyre fra middelalderen til renessanse. Dreyer. 1960.

Det kan neppe være særlig lønnsomt for et forlag i Norge overhodet å utgi oversettelser av utenlandsk lyrikk. Når det dertil dreier seg om diktning fra så fjerne perioder som middelalder og renessanse, er en slik ut-

givelse dobbelt prisverdig. Eller undervurderes kanskje folks lesevaner?

Den lille samlingen med gjendiktninger av fransk lyrikk fra tidsrommet mellom det 12. og 16. århundre som Dreyer nå har utgitt, er i all sin uanselighet en liten perle. Enda en gang befester *Kristen Gundelach* her sin plass blant våre fremste gjendiktere, der han innenfor sonettens, canzonens eller rondeauens strenge metrikk har klart å forene kravene om pietetsfull oversettelse og poetisk holdbar utforming. Det gjør unektelig godt i en tid dominert av modernistisk formfrihet i poesien å kunne nyte diktere som lar sin lyrikk utfolde seg disiplinert innenfor f. eks. en sonetts formkrav, slik som François Villon, Clément Marot, Pierre de Ronsard eller Joachim du Bellay, for å nevne noen av de mer kjente vi støter på i «Prinsessen i det fjerne».

Og visste vi det ikke før, finner kanskje en og annen at disse diktere ikke er oss så fjerne allikevel, at menneskesinnet visselig bestandig er det samme. N. H.

eller verdslige. Det kan være fristende å minne om det fundasjonsbrev for det norske erkebispedømme (fra året 1154) som vi nu kan lese i Vandviks utgave (med oversettelse) av dokumenter fra middelalderen: «Livet ditt vere dine undergjyevne eit føredøme... Må du leggja deg meir etter å bata menneske enn å stå-ovner dei... Kom i hug at å styra sjeler er kunsten over alle kunster».

Folkeliivsskildringen, beretningen om det vanlige hverdagsmenneskes liv og skjebne, er idag en viktig litterær genre; men den var som genre ukjent i den førkristne antikk, vi har ikke i den greske eller romerske litteratur noen bok som svarer til Peter Egges «Hansine Solstad» eller Johan Bojers «Den siste viking». Her skaper kristendommen mulighet for noe nytt, allerede i en martyrhistorie som den om Perpetua og Felicitas hører vi nye toner, vanlige mennesker får interesse som emne for litterær fremstilling fordi deres liv og død kan tjene til å belyse Guds makt og godhet. Det er et nytt hjertelag som her fører ordet. Og kan folkeliivsskildring i lengden leve og ha mening uten et slikt hjertelag?»

BRYSSOM PRESSE

Ukebladet «Aktuell» lot nylig en sensasjonell bombe springe: Uten resept hadde redaksjonen bare ved en telefonoppringning til Medisinaldepotet greid å skaffe seg et stort kvantum narkotika av den type som omsettes illegalt og som misbrukes med ødeleggende virkninger for ofrene. I et bymiljø der slike misbruk så smått begynner å bli et problem for politiet, og der noen leger — forøvrig påfallende diskret — er blitt trukket til ansvar for en altfor villig og innbringende utstedelse av resepter, er det en nyhet som vekker eftertanke. Avsløringen har ført til at «lekkasjen» nå er stoppet. At man måtte ha «inside information» for overhodet å kunne gjøre bruk av den, er ikke meget av en innvending.

Desto mer overraskende er det å se stortingsmenn beklage seg over ukebladets aksjon. Vi synes «Verdens Gang» (10. januar) taler sunn sans i en leder om denne sak:

«De forargede talerne i Stortinget i går har så evig rett: Det ville være langt hyggeligere for mange av dem som steller med viktige ting iblant oss, om ikke pressen hadde den forkastelige uvanen å stikke nesen i ting som iallfall alle byråkrater er hjertelig enig om at den ikke har noe med. (...) Hadde ikke ukebladet «Aktuell» ført bevis for at smarte folk kan skaffe seg narkotika fra Medisinaldepotet uten resept, så kunne depotet ha fortsatt med ukontrollert utlevering av narkotika med den beste samvittighet av verden, inntil det en vakker dag gikk galt. Hvoretter firmaets ledelse ville kunne stå fram og salvelsesfullt erklære at noe slikt hadde en da aldri tenkt seg muligheten av, men nåtidens forbrytere blir jo dessverre mer og mer utpekulert. —

Det skulle undre oss om ikke folk flest synes det er en betryggelse at vi har en fri presse som er nesevis nok til å undersøke saker som «rette vedkommende» mener den ikke har noe med.»

«Folk flest» synes nok det.

BETENKT

På hold som ellers oftest er overfølsomme når det gjelder inngrep og sensur overfor opinionsorganene, har der i den senere tid dannet seg en ganske irritert stemning overfor den vold og sadisme som stadig mer gjør seg gjeldende i tidens film og litteratur. Det er et meget oppmuntrende trekk, og vitner om et mer ansvarsbevisst kultursyn. I en bokkronikk om «Sadismen i litteraturen» (Dagbladet) 9. januar skriver forfatteren Ragnvald Skrede ett og annet som både forleggere og filmyndigheter visst godt kan legge seg på sinne:

«Det er nok helt naturlig når menneskeheten i dag trolig har et sterkere innslag av sadisme i fredstid enn noen gang før, særlig hvis man tar den åndelige sadismen med i regningen. Det største blaff av sadisme i krigstid som verden har sett, har ganske naturlig ført med seg en tilsvarende sadisme i fredstid — blant militære og sivile, blant tapere og seierherrer. Det er en del av forklaringen på den stigende ungdomskriminaliteten i de femten etterkrigsårene. Det er ikke minst fra konsentrasjonsleirene og krigens råskap giften skriver seg — og den brer seg fort og lett fordi spredningsapparatene i vår tid er så effektive.

Mange av de toppmålt umenneskelige kampmetodene som ble utviklet under Hitler-krigen, avspeiler seg i de utallige volds-scener som oversvømmer filmerretene. På de unge mennesker som ikke fullt ut har forstått hvilket svineri krigen er, kan sånt virke lokkende; den sunne spenningstrangen blir avsporet — det gjelder å være liksom snarrådig, liksom effektiv, liksom uovervinnelig som filmheltene. Til og med framstillinger av sabotasje-handlinger og hjemmefrontbragder kan skape lyst til å bli en liten Pimpernell, og den lysten kan lett løpe sammen med impulser fra voldshandlingene som blir framstilt både i slike filmer og i de helt usminkede. Krigens «alt er tillatt» går igjen. Ukepressens og tegneseriens påståtte utskielser kjenner jeg lite til, men når det gjelder filmens skadevirkninger i vår tid, tror jeg at G. D. Hornes aksjon er på sin plass. De som taler om «sunn avspenning», kan neppe ha sett noen ordentlige sadistfilmer. Men de som kjenner til hvordan tenåringene jubler av fryd under de mest avskyelige voldshandlinger på lerretet, de som har hørt dem le råt for eksempel under en litt sentimental scene ved et dødsleie — de kan neppe være i tvil om at her er noe galt på ferde, selv om fenomenet ikke er spesielt norsk.»

Her er unektelig noe galt på ferde.

Frater Candidus.

UTLANDET

VATIKANET

Flere katolikker i Asia.

Den kristne misjonsvirksomhet er i Asia foreløbig helt distansert av den eksplosjonsartede befolkningstilvekst. Det forhindrer jo ikke at tallet på asiatiske kristne stiger merkbart. I de asiatiske land som ennå lever utenfor kommunismens jerngrep er tallet på katolske kristne, ifølge rapporter til Propagandakongregasjonen i Rom, steget 50 % i løpet av ti år. I 1949 regnet en i disse land med ialt vel 6 millioner katolikker. I 1959 var tallet 9 695 943. I tillegg til dette kommer katolikkene på Filipinene, i de arabiske land og i Iran, som ikke hører inn under Propagandakongrega-

sjonen. Sterkest er fremgangen i Sør-Viet-Nam, der det i 1949 bare var 372 000 katolikker, mens der idag er over 1 200 000, — endel av disse er riktignok flyktninger fra det kommunistiske Nord-Viet-Nam.

AFGANISTAN

Første katolske kirke.

Afganistan, som like til nylig har vært ett av de mest «lukkede» og strengt muhammedanske land i verden, har nylig fått sin første katolske kirke, idet den apostoliske internuntius i nabostaten Persia har innvidd et kapell på den italienske legasjons område i hovedstaden Kabul. Den afganske regjering har imidlertid forbudt enhver form for kristen misjonsvirksomhet i den 13 millioner store befolkning, og forbyr kristen religionsundervisning endog av utenlandske barn.

EGYPT

Regjeringen og de kristne skoler.

I et land der skolesituasjonen er desperat dårlig, fortsetter Nasser's regjering sine trakasserier overfor de katol-

ske skolene, hvorav flere er stengt. Personalet, dels katolsk, dels koptisk og dels muhammedansk, blir anklaget for «unajsonal innstilling» eller «antipatriotisk virksomhet». I Øvre-Egypten driver «Foreningen for frie egyptiske skoler» hele 105 institusjoner med 10 000 elever, for det meste barn av bønder, arbeidere, kjøpmenn og små embetsmenn. I løpet av fjoråret er 20 slike skoler blitt lukket i Øvre-Egypten.

I basarkvarteret Khalili i Kairo, der det bor 80 000 mennesker, hvorav 30 000 katolikker, har myndighetene tatt skritt til å tilvende seg jesuittenes skole.

NEDERLAND

Katolsk og protestantisk prest byttet kirke.

I ett av Amsterdams folkelige kvarterer ligger den katolske St. Nicholas-kirken ikke så langt fra et protestantisk gudshus. Den første søndag på nyåret byttet den katolske og den protestantiske sognepresten menighet hva søndagspreken angikk, og kollekt ble opptatt i de respektive kirker for sjelesorgen i den annen parts menighet.

VEST-TYSKLAND

Kardinal Wendel's død.

En av Vest-Tysklands førende katolske kirkeledere, erkebiskopen av München og Preising, Josef kardinal Wendel, er død som følge av en hjerteinfarkt, bare 60 år gammel. Kardinal Wendel's død er et stort tap for tysk kirke- og samfunnsliv, der han net en meget stor anseelse for sin innsats. Ganske særlig gjorde han seg bemerket som en godviljens og forståelsens mann overfor Tysklands evangeliske kristne — blant annet sto han i vennskapelig forhold til den lutherske Berlin-biskopen dr. Otto

Dibelius, og var dennes gjest under den siste store tyske «Katholikentag» i Vest-Berlin. Ifjor var kardinal Wendel vertskap og hovedansvarlig for det velldige og vellykkede arrangement av Den Eukaristiske Kongress i München.

UNGARN

Staten og presteseminarene.

Statens kontor for kirkeaffærer har, ifølge en melding fra Budapest, avsatt ledelsen for presteseminaret i den nordvestlige ungarske byen Győr (Raab). Det dreier seg om et straffetiltak fordi elevene ved seminarets avgangsklasse nek-

tet å innfinne seg i et møte for (ekskommuniserte) «fredsprester». Flere av elevene ble også utvist. Det er kjent at det samme kontor flere ganger tidligere har blandet seg inn med krav om «utrenskninger» i bispedømmet Győr's presteskap.

DRAMMEN		
NORLØFF Jernvareforretning A/S Drammen - Tlf. 83 65 80	HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy	PT. PEDERSEN & BERG A/S Fargehandel - Kjemikalier Parfumeri - Spør oss Etabl. 1883 - Tlf. 83 21 85 DRAMMEN
GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN	
C. H. PEDERSENS EFTF. Bakeri - Konditori - Kafé Haugesgt. 3 - Tlf. 83 28 63 DRAMMEN	 TYRILYS ^{A/S} TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspreseri	
<i>Drammens malerforretning</i> Tlf. 83 39 16 - 83 33 32 Inneh. Asbjørn Gundersen	VÆR SIKKER på førstklassens varer til kjøkkenet. De fleste kjøkkensjefer vet de er trygge med ROHDE Gelée, Puddinger, Sauser (også spesialtyper, ferdigsøtet, for diabetikere) ROHDE Syltetøyer, Marmelader, Safter Boks 176, Trondheim.	
<i>Trondheims-firmaer</i>	Karl Wilh. Wickstrøm UTSTYR FOR LEGER OG SYKEHUS Postbox 144 - Trondheim - Norway Jomfrugt. 6, tlf. 22784 - 26741	
CARL STÜCKRATH Eftf. SØNDRE GATE Sykeartikler Forbindingssaker Bandasjer Ortopediske Kir. instrumenter innleggssåler	 Chr Brinchmann & Co	
AKSJESELSKAPET PROTON Elektriske installasjoner	Sykepleieartikler Laboratorieutstyr Analysekjemikalier Reagenser	For kvalitet CF A/S Christian Falchenberg

BAUCKS
AUKTIONSFORRETNING
TRONDHEIM

AKSJESELSKAPET
ELEKTROMED
RØNTGEN - ELEKTROMEDISIN

RØNTGENANLEGG
RØNTGENUTSTYR
ELEKTROCARDIOGRAFER
KORTBØLGEAPPARATER etc.
HØYFJELLSSOLER

A/S TRONDHJEMS JERNINDUSTRI
Sykesenger - Stålrørmøbler

John R. Strøm

Papir - Kortevarer og såpe
en gros
Telefon 22 786

KVÆRNØ

SKOMAGASIN A/S

TRØNDERMEIERIET

Trondheim
Centralbord 29 500
Melk - Fløte - Smør - Ost

Lykkekafe - Lykkete

I. K. Lykke ^{A/S}

Centralbord 28800 - Trondheim

PHOENIX HOTELL

TRONDHEIM

anbefales

Alltid til tjeneste!

^{A/S} M. A. Hansens Glassmagasin

Salgskontor:
Brattørgaten 3 B - Telefon 20 319

Et ord er nok ...
KVALITET
Johan Helgesen

TRONDHEIM

^{A/S} BYGG

ENTREPRENØRFORRETNING

Carl Haugh
Papir en gros

Sentralbord 28766
Trondheim

L. GALLIGANI

Pryd- og Brukskunst

A.s Trondhjems Margarinfabrikk

Stjørdalsveien 8 - Trondheim
Leverandør til St. Elisabeths Hospital

INGMAR KVAM's
Begravelsesbyrå

Vår Fruegt. 4 - Tlf. 24441
Privat: 22172 - 31792
Trondheim

C. SARHEIM & CO.

Trondheim

Vi leverer alt i
papir

K. LUND A/S

Trondheim

Røvik
brille-optikk

Ths. Angells gate

OSNES
& SØNN
Frukt, kolonial, delikatesser
og grønnsaker
Telefon 23580

Johan P. Rønning

MALERMESTER

Kontor:
Skolegt. 2 A - Tlf. 26474
Verksted:
Kjøbmansgt. 85 - Tlf. 29786

Berg & Wigum's

ELEKTRISK INSTALLASJONSFORRETNING

Telefon 21483 - Trondheim

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OBS!

Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO.
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27. Oslo.

Telefon 41 01 10.

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
for sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II

Tlf. 33 36 24 - Oslo

Tlgr.adr.: RUSTFRIKNUT

Joh. Weydahl & Co

Oslo - Centralb. 68 18 07

KAFFE
og
HERMETIKK
en gros

Kjente firmaer

En kjærkommen
gave:

VIEVANNSKAR
i porselen kr. 5.00

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Giulligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25

OSLO

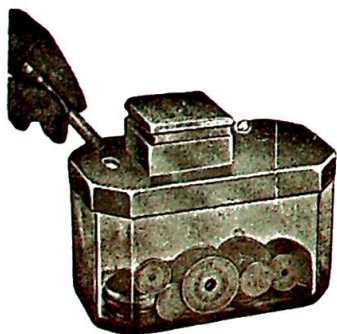
THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3 b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

Beste leverandør av
Kjøtt-FLESK-PØLSEVARER

Å SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« K L A R »

Fåes i banker over hele landet

WISBECH
ARTIFISIELLUMAK

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler